

11-320

1103

Genowewa ellust.

1839

Arh. eks.

R 131

N° 320

RA 66

Zenowena ellust;

üks

wägga armas ja halle luggemine
wannemate ja lastele.

58

[Lorenz son,

Perno-liinas

trüffitud ja müia Kottart Markwardi süres

1839.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, daß die
gesetzliche Anzahl Exemplare der Censur-Comität
abgeliefert werde.

Dorpat
am 5. Mai
1839.

M. v. Engelhardt,
Censor.

2/26317

127394517

Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis

Hollandi-maal ellas mönne saea aasta
eest, üks wägga auus suur Wüřt, nimmega
Brabant, fedda keik temma julguse ja wah-
wuse pärrast immestlesid. Sesamma suur
Wüřt olli wägga Jummal karklik, keige
omma abbikasaga, ja ei olle Jummal neile
ennam lapsi andnud, kui ühhe tütre, kellele
nimme ollid annud Jenowewa, fedda wan-
nemad wägga armastaid. lapse põlwes näi-
tas Jenowewa ennast wägga moistliko ja
tassase waimoga ollewad. Kui wannemad
temmalt middagi küsisid, siis andis neile
wägga moistliku wastust, nenda, et iggaüks
kes sedda kulis, wägga immestles. Kui ta
kähherdistkünni aastaseks olli samas, läks ta
omma wannematega kirikusse, kus ta nende
wahhel põlwili maas altari ees Jummalat
pallus; ja temma olli wägga illusa näoga,
ning mõtles iggaüks kes tedda näggi, inglit
naggewad.

Krahw Siegwrid päästis üksford sedda
suurt Wüřti sõas waenlase käest; mõttis siis
se suur Wüřt tedda ennese jure, leidis tedda
peagi ühhe wägga hea süddamega mehhe olle-
wad, nimmetas tedda ommaks pojaks, ja an-
dis omma tütrekesest kes temmal ainus olli,

temmale abbikasats. Kui se päew kätte jõudis, mil Zenowewa omma abbikasaga omma wannemate majast piddi ärra minnema, siis ei olnud ei ühte ainustki, kelle südda ei olleks kurwaks läinud ja halleduse pärrast ytnud ning nendasammoti ka Zenowewa, et küll omma abbikasat armastas.

Krahw Siegwrid läks nüid omma prauaga omma lossi peäle, mis wägga kõrges kiwimäe otsas, kahhejõe wahhel olli. Prauawanne nemad õnnistasid neid weel eune kui ärra läksid. Mõnned näddalad ellasid nemmad wägga hästi ja õnnelikult, agga ei se turind kuigi kauaks. Ühhel õhtal, pärrast söma, olli Krahw omma prauaga toas, kulis kõrraga wäljas lossi ees sõa passunat puhutawad; mis seal? hüidis Krahw! södda, wastas talli üllewaatja, kes jookstes sisse tulli, teadust toma, et kaks Ritterit wäljas kunninga kässe peäle teadust tomas, et peame weel, kui woi malik, tanna õse wälja minnema. Krahw ruttas nende wasto, wiis neid tuppä, ja Krahwi praua läks kõki, neile toidust teggema. Lakkitas siis Krahw ruttust kasko wälja, et keik sõa mehhed endid peawad ruttuga sõa wasto walmistama ja Krahwi lossi jure kofko tulles.

Kui jo keik walmis olli, läks siis Krahw ja Zenowewa satis omma armsat abbikasat kuma silma meega lossi wärrawast wälja; agga Krahw hoidis ennast, teggi omma süddant kõwaks, kui ei olleks temmal mitte halle olnud

omma abbikasat mahhajatta, kargas hobbose selga ja hakkas minnema. Zenowewa watas weel sõnni tagga järrele, kunni wimaks keik temma silmi eest ärra kadusid; siis wõttis nõud omma kambri minna, ja seal weel omma armsat abbikasat tagga nutta, ning ei sõnud temma sel päwal, ei suu täidki.

Peäle Krahwi ärra minnemist ellas Zenowewa õige waggaste, ja teggi waestele, haigetele ja wiggastele wägga paljo head, ning armastasid tedda sepärrast siis keik kes seal ümber kaudo ollid; käis saggedaste pühhas kajas, pallus Jummalat issiennese ja omma abbikasa eest, et Jummal tedda jälle terwisega wõttaks sõast taggasi awwitada.

Krahw olli enne omma ärraminnemist omma rahwa wallitsejaks üht omma teenrit, nimmega Golo, pännud. Sesamma olli wägga targa ja karmwala juttuga mees, se hakkas Zenowewat kiusama, sest et Zenowewa temma kurja nõu järrele ei wõtnud tehha; ja wimaks süttis wiha nenda temma süddames, et ta parrajat aega otsis, Zenowewat õnnetumaks tehha.

Zenowewa sai arru, et head ennam ei olle, sest kirjutas siis omma abbikasale ja pallus allandlikult tedda, sedda üllekohtust sealt ärra sata.

Üks neist krahwi teenritest, nimmega Drako, kes üks truutener olli, wõttis raimatut, mis Zenowewa omma abbikasale kirjutas, ärra, ja tahtis tedda krahwi kätte sata. Kui Ze-

nowewa parrajate ramatut Drako kätte andis, astus Golo tuppa, ja püstis pigiga Dragu läbbi, et ta sinna sammu paifa mahha kuffus ja surri. Siis kaebas Golo Zenowewa peäle temma abbi kasa ette, ja teotas tedda nenda, et krahwi wiha selle peäle piddi süttima; agga isfi lastis ta Zenowewat kofhe keige hirmsama wangi honesse heita. Kui Krahw ommast abbi kasaft nisugusid hirmsaid sõnnumid kuulda sai, siis süttis temma wiha temma süddames nenda, et ta tedda ilma ülle kulamata käs kis ärra huffkata.

Zummal olli Zenowewale wangi hones nore poja andnud, kedda temma isfi, omma silma weega seäl olli ristitud, ja temmale nimme pannud, Schmerzenreich, mis nipaljo tähhendab: walloriik; ka sedda lapsokest olli Krahw kästnud ärrahuffkata. — Zenowewa pallus wangi hones Zummalat, ja ütles: oh Zummal! kui mo abbi kasa teaks et minna ilma süita ollen, ei ta mind siis mitte lasseks huffkata, agga kes temmale sedda teatab.

Ühhel õsel kopputas üks sinna wangi hone hafna pihta, kus krahwi praua omma pojaga olli, ja küsis: armas praua, kas ollete üllewel? agga Zenowewa küsis, kes seäl on? torni wahhe tüttar, wastas temma; minna tullin teile kulutama, et teid ja teie last peab sama home ärrahuffkatud. Zenowewa, kui neid sõnnumid kulis, kofkus nenda ärra, et ei sanud ennam sõnnagi suust wälja; kui jälle

olli toibunud, siis ütles: armas laps! olle nenda hea ja to mulle nattuke kainalt, paberit, sulge ja tinti, ning Zenowewa kirjutas siis seäl omma abbi kasa le:

„Armastud abbi kasa! Siin külma kiwide peäl minno wangi hones kirjutan minna weel sinnule. Kui sinna sedda lehkkest saad luggema, ködduneb minno kehha siis jo am-mogi hana põues. Mind on kui üht ülle kofrust, surma mõistetud; agga Zummal teab et minna ilma süita surren, ja sedda ütlen sulle Zummalat pühha palle ees; usu mind, minna ei lähha mitte wallega siit ilmast.“

„Oh mo armas abbi kasa! mo südda on wägga halle sinno pärrast, minna tean, sa olled wägga pettetud, sest muldo ei olleksid sa omma Zenowewat ja poega mitte lastnud ärrahuffkata; agga kui sa ükskõrd sest pettusest arru saad, ärra kurwasta siis mitte wägga. Sa armastad mind jo ikka, ja so süi ei olle se ka mitte, et ma nüüd pean surrema.“

„Pallu andeks Zummalalt, et sa nenda häfilise melega olled, ja ärra mõista kedda-git ennam ilma ülle kulutama huffa. — Kurwastus se ei maksa siis ennam, mõtle agga, et sa taewas jälle omma Zenowewat saad näggema, seäl sa saad temma truust ja ustayst tundma, ja seäl saad sa ka omma poega, kedda sa weel ilmasi polle näinud, näggema; ning seäl ei woi üks üllekõhtune inimene meid mitte ennam lahutada. Minno ello päwad, siit maa peält, on nüüd pea otsas, sest

täidan siis omma wimist koshut weel sinno wasto, ja tannan sind keige armastuse eest, miska sa iggapäew minno wasto ollid jõudnud, ja wõttan sedda ennesega hauda kasa."

"Olle minno armsa wannematele üks ustaw poeg, ja rõõsti neid nende kurwastuses, ning ütle neile et minna ilma süita ollen olnud, ja et minna omma wiimisel surma tühnil weel nende peäle ollen mõttelnud, agga minna ei olle sanud neile mitte kirjutada, ja tannan neid süddamest weel kõige hea eest mis nemmad mütle reinud."

"Go iut, sedda üllekohust, ärrahukka mitte ommas wiishas, waid ärra temmale andeks, nenda, kuida minna temmale andeks ollen andnud, ja minna ei tahha mitte, et minno pärrast peab üks werre till wallatud sama. Ka neile, kes minno pea otsast lõnud, pallun mitte liga tehha, sest nemmad ei olle mitte süi allused, waid nemmad piddid sedda teggema."

"Selle armsa lapsele, kes sulle sedda ramatud annab, tasfu ausaste; temma üks olli weel kes mind armastas, agga teised keif ollid wasto mind, kartuse pärrast, et Golu wiishä älla ei saaks."

"Nüid jättan sind weel wimast forda Jummalaga! Jummalaga! mo armas abbikasa, ärra kurwasta mitte minno pärrast, minna surren hea melega. Et minna kül üks pattune ollen, sellegi pärrast surren minna ilmasüi ta sest, mis Golo minno peäle kae-

banud. Minna lahkun süddamelikus armas- tuses sinnust ja ollen surmani sinno tru ab- bikasa. *J e n o w e w a.*"

Sedda ramatut kirjutas Jenowewa kuma silma weega, andis sedda tüdrukule kätte ja ütles: hoia sedda ramatut, ja ärra näita kellegile; kui ükskord minno abbikasa sõast taggasi tulleb, siis ärra sedda temma kätte. Jenowewa wõttis ommad perled kaelast ja andis neid tüdrukule temma sure armastuse eest Jenowewa wasto, üteldes: wõtta neid ennesele, ja olgo need sinnule mälestuseks min- nust, et minna ikka aina head ollen reinud.

Tüdruk olli agga alles ärra läinud, nenda tehti ka warsti wangi hone üks lahti, ja tul- lid kaks meest sisse, tõisel tulli ja tõisel mõel kões. Jenowewa, kui ta neid näggi, lan- ges põlwili mahha omma lapsokselega ja pal- lus Jummalat. Tõuse ülles, ütles tõine: wõtta omma laps ja tulle meie järrele. Je- nowewa hüidis sure häelega: oh Jummal olle mulle armoline! tõusis ülles, ja läks kui pool surnud nende järrele, ning läksid siis sü- ga wasse metsa. Kui nüid sinna kohta said, kus se hukkamise koht olli, siis hüidis se, kel mõel olli, seisa paigal ja lange põlwili mah- ha; Jenowewa langes põlwili mahha, ja üt- les temma: anna laps sia, ja tõist käskis temma Jenowewa filmad rätikuga finni südduda; hakkas lapse käest finni, ja tõstis mõeka; agga Jenowewa hoidis lapse kõw- waste finni, tõstis filmad taewa pole ja hui-

bis sure häälega: oh Jummal! lasse mind surra, agga päästa mo lapsokest.

Nuttes pallus ta neid huffajaid põlwilli maas, esmalt lapsokest ellusse jätta ja tedda omma wannemate jure wia, ja wimaks, kui nemmad sedda ei peaks julgema tehha, siis tedda ennast ka ellusse jättaks; ja lubbas neile kuma filma weega, ei mitte omma ello ajal seält metsast wälja tulla; teie teate jo, ütles temma: et minna ilma süita ollen, ja ilma süita pean surrema, sepärrast ärge wallage mitte ilma süita werd. — Minna ei te ühtegi ütles Kunt: (kellel mõet olli,) agga mul on käst sedda tehha, olgo siis et teie ilma süita ehk süidlane ollete, sest peab Golo ja Rrahw wastust andma. Jenowewa pallus neid ifka weel ennam, kunni wimaks Hintsu südda (kes tullega käis) halledaks läks, ja temma omma filmi saggedaste pühkis, ütles Kunt su wasta: armas Kunt! kui sa werd tahhad wallada, siis minne ja püsta mõdegaga Golo süddamesse, sest temma on selle wäärt, agga lasse ilma süita Jenowewa omma pojaga ellusse jada. Kunt wastas forredaste: Jenowewa peab surrema, sest kui meie tedda ellusse jättame siis peame isfi surrema, ja peäle sedda peame meie temma filmad Golole näitama. Hints wastas: jättame tedda ellusse, agga lasseme tedda wanduda, et temma ei ilmaski siit metsast wälja ei tulle ja Golole wime sinno koera filmad.

Se kõwwa süddamega Kunt ütles wi-

maks: meie tahhame tedda ellusse jätta; agga lastis tedda üht wägga rasket wannet wanduda, et ta omma ello ajal mitte seält metsast ei pea wälja tullesma. Ka Hints ki pididi temmale wandega tötutama, sest ei kellegile räkida, kuida luggu Jenowewaga läinud; wisid tedda siis weel õige kangele ülle mäggede süggawa metsa, ja jätsid tedda omma wäetima lapssega ilma sõmata sinna, wõtsid siis omma koera, löid temma pea otlast, ja wisid koera filmad Golole nähha. Golo, kui neid lossi ette näggi tulleswad, ja filmi temmale näitawad, hüidis wasta ja kästis neid ärra wissata, agga mitte temma ette tua.

Jenowewa jäi kauagi sinna metsa minnestuse, kui jälle olli toibunud näggi ennast omma lapsokesega aina üksi olleswad. Oh Jummal! oh Jummal! hüidis temma, sinna olled jo iggas paikas, ja sinno filma ees ei olle üfski asfi warjul. Süddamest tännan sind et sa mind innimeste käest olled päästnud, hoia mind siis ka fiin keige kurja metsa ellajate eest.

Jenowewa jäi nüüd ühhe puu alla istuma, lapsoket süüles, sõnniks kunni walget hakkas teggema. Kui walge sai, ei näinud ta muud kui paksu metsa ja musti kiwwa ennese ümber olleswad, ning hakkas wägga wihma ja lund sabbama. Jenowewa wärrises külma ja kartuse pärrast, ja temma lapsoket hakkas külma, märja ja nälja pärrast wägga halledaste nutma. Otis siis waene Jenowewa

üht paika, kus wihma ja lumme eest wõiks warjule hoida, agga ei olnud seal kuskil leida; läks siis weel tüf maad eddasi, ülle ühhe sure kiwimäe, juhtus koggemata üht pisukest haugukest näggema, kust innimenne pärrajate woiw sisse puggeda, watas sisse, ja leidis sedda seest nisure ollewad, et kaks ehk kolminnimest woiwad asset sada; läks omma lapsokefega sinna kopasse, langes põlwili mahha, ja tannas Jummalat selle hea kortre eest, mis ta olli leidnud. Seal ollid nemmad nüid wihma ja tule eest hoitud; agga nälg läks ikka aeg ajalt suremaks, pallus siis Jummalat süddamest, et ta tedda nälja käest wõtaks ka päesta, ja ütles: Issa, ärra lasse meid siin mitte nälja surra, olled sa meid lastnud kortert leida siis murrekse ka toiduse eest.

Kui Jenowewa nenda Jummalat palus, läks ilmoke heaks, päike hakkas paistma ja paistis sojaste sinna kopasse kus Jenowewa omma lapsokefega külma pärrast wärises.

Mets kōhhas weel, ja korraga seisis üks emmane hiru seal kopa ees. Et ta ilmaski innimestest polnud hirmunud, sest ei kartnud temma ka mitte innimesti, waid läks ka sinna kopasse kus Jenowewa olli. Jenowewa kōhkus esfi otsast kül, agga nāggi et ta wāgga waggane olli, sest mõtles iseneses tahhan omma pojokest katsuda temma

al immetada: ja nenda kui ta mõtles nenda teggi ka, ja leidis peagi, et lomuke sedda wāgga sallis, murrekses enneseks siis nõud kus wõiks sisse lõpsa, ja nenda toitis se hiru neid seitse aastat seal kopas. Jenowewa kais mõda metsa otsis puu jurikaid, mis mitte wāgga wihhad ei olnud, ja prukis need leiwa assemel; ning teggi se jurede wālja krapimine ja puu marjade otsimine Jenowewale wāgga palju waewa.

Jenowewa, kes nüid jo ammogi ennam ei kellegi innimese suust ühte sõnna polle kuulnud; rõmustas ennast wāgga kui omma pojokele suust sedda sõnna kulis, „emma“, ja se tulli wāgga selgeste temma suust wālja, ja nenda hakkas temma ikka pāaw pāwalt ennam rākima. Jenowewa aeg läks siis hōlpsamast eddasi, rākis temmale siis palju ette kül ma ilmast ja keigist asjust.

Jummal, kes sōggedaste innimeste usku katsub, katsus siis Jenowewa usku, ei mitte üksipāinis se lābbi, et seal, metsas piddi olla, waid lākkitas ka haigust temma poja peāle, ja olli temma poeg wāgga raske haige, nenda et Jenowewa kauagi piddi kopasse paigale, temma jure jāma. Kui jälle parremaks olli sanud, wiis tedda siis jälle wālja (ja se olli üks kewwadine aeg), siis rõmustas Schmerzenreich ennast wāgga, kui keif kōhhad illusaid diši tāis nāggi ollewad, ja ütles: kui ma haigeks jāin, siis olli ma walge, ja nüid on temma kōggoni tõist wiisi. Jenowewa

viis tedda weel eddasi, ning käsks fulatada kuida linnokesed laulwad; ja temma jäi waid ja fulatus, ning ütles: oh teie armsad lomufsed, kui kennaste oskate teie laulda.

Jenowewa käis iggapäew omma pojaga wäljas, ja näitas temmale keif mis Zummal olli lonud, ja olli pojalt siis wägga suur himmu ikka wäljas käia, ja wadata, ehk wast Zummal jälle middagi uut ette tonud.

Nenda läks siis üks aasta tõise järrele, Jenowewa rided ollid seljast otsas, palla jallu käis temma jubba ammugi kül sui ja talwe. Üksford käis Jenowewa jälle möda metsa, tulli kõrraga üks hunt temma wasto, lammassuus; kui ta Jenowewa jure sai, jäi seisma ja watas hirmsa näoga Jenowewa peäle. Jenowewa kohkus wägga ärra, ja ei teadnud mitte mis tehha, wöttis wimaks üht puu oksa maast ja lõi sellega ni kui ta wähehe jõudis, hundile pähha, et ta kohhe lamma lasti lastis ja ulludes mäest alla läks. Jenowewa lotis lammast weel hingega päesta, agga ei olnud se temmal ennam wõimalik. Urwas Jenowewa siis, et temma wist, mitte wägga kuugel ommast lossist ei woi olla, sest muido ei olleks hunt mitte lammaga sinna tulnud. Mõtles issi enneses: lähheksin dige siit metfast wälja; agga kui omma wande peäle mõtles, siis ütles: ei mitte, ma tahhan omma wannet pidada, kül Zummal, kes mind sia on saatnud, ka wõttab ommal ajal jälle wälja sata; läks siis jõe äre, mis seal liggi

fordas olli, wöttis ühhe wähehe konna karbi ja kiskus sellega lamma nahha seljast ärra. Kui nüid Jenowewa jälle taggasi jõudis, tulli poeg rõmustes wasto ja ütles: oh emma, tullid sa üks ford taggasi, minna olin dige mures sinno pärrast.

Jenowewa olli nüid omma pojaga mitto suid ja talwet seal süggawas metsas sure kartuse, ja hirmo sees ellanud, ning tulli nüid seitsmes talwe kätte; mis agga paljo külmem olli, kui üks neist esimestest on olnud; lund tulli wägga paljo mahha ja tuiskas ka sinna kopaste, kus nende ello asse olli. Hundid ja rebbaseid ullusid sure külma pärrast, mis ka Jenowewale weel suremad hirmo teggid, kui külmi. Schmerzenreich kes paremad põlwe ei olnud näinud, ei pannud sest tühhelegi; agga Jenowewa, kes üks sure Würsti tüttar, ei olnud se sügguses külmas õppind ellama, kahwatas wägga ärra, ja lõppes nenda ärra et Schmerzenreich sedda wägga imemeks panni ja emma käest wessiste silmega küsis: armas emma: mis sul wigga et sa nenda walge ja ärra lõppend olled? Armas laps ütles Jenowewa! minna ollen wägga raske haige, wist ma pean surema.

Surrema, ütles poeg! mis se on? sedda ma polle weel ilmasi kuulnud; se on wastas emma: minna jäen maggama, egga ei tõuse mitte ennam üles, minno silmad, kõrwad ja keele koidid jäwad kinni, kehha lähhehe kõrwaks ja kõdduneb wimaks ärra, ning saab mullaks.

Sedda kuuldes, langes poeg sure nuttuga emma kaela, ei sanud muud sõnna enam suust kui, oh emma! oh emma! ärra surre, ma pallun sind, ärra surre! Jenowewa ütles: nutta mitte, armas laps! se ei olle mitte minno teggemine, waid Jummal teeb sedda. Jummal! hüidis poeg immetes; agga sa olled ikka üttelnud, et Jummal aina head teeb, kuidas woib temma siis sedda tehha? minna ei wõiks ei ühte linnokestki ärra hukata weel wähhem sind.

Jenowewa wastas: sul on õigus, armas poeg, sinna ei lasseks mind kül mitte surra, agga Jummal on sedda fõrd nenda säednud, temma annab meile ajaliko surma läbbi iggawest ello. Siis ütles Schmerzenreich: kui se nenda, siis tahhan minna sinnoga surra, ja mitte sia hirmsa metsa elajate sekka jäeda, sest nemmad ei rāgi minnoga. — Ei mitte nenda armas poeg! sa pead kauemine sia ilma jäema ellama. Minna tahhan sulle weel middagit õõlda: kui minna enam ei hinga, mo filmad sinni, suu kahwatand ja käd kōrwad ja külmad, siis jae kolm pāwa sia paigale, ja kui tunned et minno tehha haisma hakkab, siis minne siit ärra ja minne ikka sinna pole, kust pāew nūid touseb; pāwa ehk kahhe pārrast saad sa sest metfast wālja ühhe laggeda peäle, kus paljo innimesi ellawad, ja seäl ellab ka sinno isfa. Tännini ollen sulle ikka ühhest issast, kes taewas on, rāfinud, agga sul on ka üks

isfa ma peäl. Sedda kuuldes rōmustas Schmerzenreich ennast wāgga, ja ütles: siis ma temma kāest ka nenda sinni hakkab kui sinno kāest, ja temmaga nenda sammoti woin rāfida kui sinnoga.

Jenowewa wōttis omma sõrmust, naitas sedda pojale ja ütles: kui minna ärra surren, siis wōtta sedda sõrmust ennesega kasa, ja kui sinna innimeste jure saad, siis küsi agga, kus Krahw Siegwrid ellab (sest nenda on sinno isfa nimmi), agga ärra ütle mitte kes sa olled, ehk miks sa selle Krahwi jure tahhad minna, ja ärra naita sedda sõrmust ei kelle gile. Kui sa omma isfa jure saad, siis anna sedda sõrmust temmale ja ütle: isfa! sedda sõrmust satis minno emma sulle tunnistuseks, et minna sinno poeg ollen; temma surri mõne pāwa cest ärra, ja lākkitas sulle weel paljo tervisid, ning laskis minnoga üttelda et temma ilma süta olnud, ja et temma sulle andeks andnud, ning lodab taewas sinnuga jälle kofko sada.

Kui Jenowewa nenda rāfis, ei jõudnud Schmerzenreich omma nuttu piddada, waid nuttis wāgga, et omma armsast emmast pididi lahkuma. Nutta mitte, ütles emma: Jummal annab sulle minnu assemele jälle ühhe wāgga hea isfa, kes sind nendasammoti armastab kui minna. Jenowewa ei woinud nuttu pārrast enam rāfida, waid langes omma assemele jõueto mahha.

Range kalm andis kül järrele, agga Zenowewa haigus läks päärw päwalt ilka kangemaks, ja ei lootnud temma enam, et ta piddi ülles tõusma; rakis weel, kui emma, omma pojaga mitmest asjust, lastis tedda põlwili mahha langeda, õnnistas tedda weel wimast korda, ja kui olli õnnistanud, langes jälle jõueto omma asemele mahha, ja panni silmad kinni. Schmerzenreich, kui ta näggi et emma silmad kinni panni ei teadnud temma, kas emma piddi magga jäma, wõi surrema; langes põlwile mahha ja pallus haleda nuttuga: oh Zummal! lasse tedda mitte surra: oh Jesus Kristus! ärrata tedda jälle ülles.

Zenowewa hakkas siis aeg ajalt parremaks sama, agga se wõttis wägga kaua aega, sest ta olli wägga jõueto.

Krahw Siegwrid, kui ta Zenowewat, omma abikasat, Golo kaituse peäle kaskis ärrahukkata, olli sel korral isse ka sõas wägga rängaste hawatud, ja wägga raske haige. Temma talli üllem, nimmega Wolw, tulli peagi peäle sedda temma jure, ning rakis siis Krahw, mis sõnnumid koddunt sanud, ja mis wastust temma taggasi saatnud. Wolw ütles kohhe, et Zenowewa ilma süita, ja et walle kaitust temma peäle tõstetud. Krahw jäi sellepeäle järrele mõtlema, ning leidis peagi, et temma südda temma peäle kaebas, et ilma süita werd on kasknud wallada, läkki-

tas warste üht ommast teenritest kasko koso wima, et Zenowewa sõnnist omma tupppeab jäma, kunni temma isse koso tulles; agga Zenowewa olli enne õse ärra widud, kui se kask sinna olli jõudnud. Kui neid sõnnumid Krahwile taggasi widi, et Zenowewa jo enne olli ärrahukkaturd, siis olli temma dige sures mures.

Kui Krahw nüid sõast koso jõudis, ei olnud temmal kuskil rahho, waid kashhetes alla ti omma armsat Zenowewat, kedda ta nenda ilma süita lastnud hukkata. Pallusid tedda siis üks ja teine ritter enne se jure wõersi, et temma omma kurwastust piddi jahhutama. Wimak pallus üks ritter tedda jahhe peäle, kus ta ka hea melega läks. Kui nüid metfas jo mõnda hirwe, karrut, hunti ja muud metsa ellajat ollid tapnud, juhus üks hirm krahwi ette tulles, agga ommetegi ni kangel et ei ulatand lastma, ajas siis ratsa hobbosega järrele, et nähha kuhhu piddi minnema; korraga kaddus hirm temma eest ärra, nenda kui olleks ma alla lainud. Krahw astus hobbose seljast mahha, ja läks jälgi mõda järrele, leidis wimaks et hirm ühhest piskufesest haugust ühhe kaljo kopasse puggenud, watas sinna sisse, ja näggi üht innimese kujo seal ollewad; ehmatas siis wägga ärra, ja hüidis: olled sa innimenne siis tulle wälja. Zenowewa tuli siis wälja; agga Krahw ei tunnud tedda mitte, sest ta olli haiguse läbbi wägga ärra lõppenud. Zenowewa ütles: eks sa mind ei tun-

ne, minna ollen ja Zenowewa, sinno abbikasa, agga Krahw ei uskund sedda, waid ütles sure wärristusega: se ei woi olla, se on sinno waim, mis mulle ette näidatakse; Zenowewa wastas: ei mitte, minna ollen se, kutsus ka omma poja wälja ja ütles: wata siin on sinno poeg. Siis rakis Zenowewa keif kuida luggu temmaga káinud ja kuida Zummal neid immelikult seäl kopas ülles piddanud, ning nufsid siis römu párrast, Krahw Zenowewa ja Schmerzenreich. Krahw puhhus siis pasfunat, ja tullid siis temma seltsimehhed keif kofko, ja kulutas Krahw et temma omma abbikasat jälle leidnud. Lááhtas siis Krahw warsti, üht omma lossi peäle, Zenowewale ridid toma, agga Schmerzenreich láks omma mundrega, mis tal olli, wälja.

Krahw láks nüid omma abbikasa ja pojaga sure römoga metsast wälja, ning keif se te kust nemmad láksid, olli rahwast táis. Wannad ja nored, keif ollid römu párrast tulnud omma armsat prauat terretama. Kui nüid lossi peäle ollid jõudnud, immetles Schmerzenreich wágga üle nende illusate tubbade.

Rõõm olli Zenowewal kül, et omma abbikasat jälle kätte olli sanud, agga weel surem rõõm se, et omma wannemid, kes jo ammogi tedda tagga leinasid, jälle nággi; nende ümber kaela hakkas, ja neile keif, mis olli sündinud, ülles wõis rákida. Ollid siis

keif üllewágga rõõmsad, et omma armsat krahwi prauat, kes neile jo wágga paljo head olli teinud, jälle náhha said.

Kui Zenowewa metsast wälja tuli, olli se tüdruk, kelle kätte temma sedda ramatud, mis ta omma abbikasale olli kirjutanud, seäl, ja nüid olli temma walges ridis, ja panni üht rohkelist frantsi Zenowewa páhhamis temma truust piddi tunnistama, ja Zenowewa rõmustas ennast wágga selle armsa lapsokese üle. Kunts ja Hints, kes hirmo párrast seält ollid árra kargand, tullid nüid ka sinna kui Zenowewa wälja tuli; kui Zenowewa neid nággi, andis neile suud, ja tánnas keigest süddamest, et nemmad tedda ollid ellusse játnud, lastis neid omma lossi jure tulla, ja piddas nende eest sure hõlega murret.

Zenowewa ellas nüid párrast omma wälja tullemist wágga hásti ommas abbiellus, káis saggedaste pühhas kajas, ja tánnas Zummalat, et ta tedda nenda immelikult olli ülles piddanud, teggi nüid waestele ja haigetele paljo head ja olli kui üks õige emma omma lastele eest murretsejaks.

Se hirm, kes Zenowewat omma pojaga seitse aastat olli toitinud, tuli ka nendega ühhes metsast wälja, ja lastis Krahw temmale lossi jure ühhe wágga illusa talli ehhitada. Káis temma siis igga päew lossi howis ümber, ja tuli ka saggedaste Zenowewa toa ukse tahha, egga láinud seält enne árra kui

et tedda piddi nattukest sisse lastama. Kui omma armsat Jenowewat olli jälle näinud, siis läks rahhoga toast wälja.

Kuulgem nüüd weel wimaks, kuida selle ülle koftuse Golo kässi käinud. Peäle sedda kui temma Jenowewat olli lastnud ärra hukkata, ei olnud temmal rahho kuskelgi, kahhetes siis kül, et temma sedda olli teinud, agga ei woinud sedda ennam taggasi wõtta. Kui Krahw sõast taggasi tulli, ja ramatut mis omma abbi kasa käest olli sanud, läbbi luggenud lastis ta tedda kofhe sinna samma wangi honesse heita, kus Jenowewa olli olnud, ja piddi siis omma üllekohhut, mis ta teinud, seal wastama. Kui Jenowewa jubba wälja olli tulnud, tahtis Krahw tedda nelja härja wahhel lõhki weddada lasta, agga Jenowewa pallus, ja ütles: minno pärrast ei pea mitte werd wallatud sama. Krahw jättis tedda siis iggaweste sinna wangi honesse, ning nenda piddi temma siis omma ello aja seal ollema; agga ei olnud temmal ei ilmaski rahhu, waid sowis ifka, et tedda piddi ärra hukkatama. Kuida wimaks temmaga jänud ei olle mitte firja pandud, agga ommetegi rägitaakse, et ta ifka omma tenitud palka kätte sanud.

RA-66

